

مواضع سیاسی امام علی علیه السلام
در عصر خلیفه دوم

مسیب صادقی

سرشناسه: صادقی، مسیب، ۱۳۶۲-
 عنوان و نام پدیدآور: مواضع سیاسی امام علی(ع) در عصر خلیفه دوم/ مسیب صادقی؛ ویراستار مهدی محدثی
 مشخصات نشر: قم، تحسین، ۱۳۹۹. مشخصات ظاهری: ۱۴۴ ص.
 شابک: ۳۰۰۰۰ ریا ۳-۳۳-۸۹۲۴-۶۰۰-۹۷۸ وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 موضوع: علی ابن ابی طالب(ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. دیدگاه درباره سیاست و حکومت
 موضوع: Views on politics and - Ali ibn Abi-talib, Imam I, ۶۰۰-۶۶۱
 موضوع: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. دیدگاه درباره وحدت اسلامی
 موضوع: Views on Islamic unity - Ali ibn Abi-talib, Imam I, ۶۰۰-۶۶۱
 موضوع: خلفای راشدین موضوع: Caliphs, Orthodox*
 موضوع: اسلام -- تاریخ -- از آغاز تا ۴۱ ق. موضوع: Islam -- History -- To ۶۶۱
 رده بندی کنگره: ۰۹/ BP۳۸ رده بندی دیویی: ۹۵۱۵/۲۹۷
 شماره کتابشناسی ملی: ۶۱۳۴۵۷۳

مواضع سیاسی امام علی(ع) در عصر خلیفه دوم

مؤلف: مسیب صادقی

ویراستار: مهدی محدثی

گرافیکست و صفحه آرا: فاطمه رضوان طلب

لیتوگرافی / چاپخانه: آفتاب / زیتون

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۹

شمارگان: ۵۰۰

قیمت: ۳۰۰۰۰ تومان

مرکز پخش:

قم، خیابان معلم، مجتمع ناشران قم، طبقه دوم، واحد ۲۰۷: ۳۷۸۴۲۶۶۶-۰۲۵

Email: nashr.tahsin@gmail.com ۰۹۳۶۱۵۳۷۹۳۸

حق چاپ برای ناشر و مؤلف محفوظ است.

تقدیم بہ:

قطب دایرہ امکان امام زمان (عجل اللہ تعالیٰ فرجہ الشریف) و نایب برحق ایشان،

حضرت آیت اللہ العظمی امام خامنہ ای (مدظلہ العالی)؛

و پدرم کہ عالمانہ بہ من آموخت تا چگونه در عرصہی زندگی ایستادگی را

تجربہ کنم؛

و مادرم، دریای بی کران فداکاری و عشق کہ وجودم برایش ہمہ رنج بود و

وجودش برایم ہمہ مهر؛

و همسر، اسطورہ زندگی ام، پناہ خستگی ام و امید بودنم؛

و دختر و پسر عزیزتر از جانم.

فهرست

سخنی با خواننده: ۹

فصل اول: مختصری از زندگی امام علی علیه السلام

مختصری از زندگی امام علی علیه السلام	۱۵
ولادت و کودکی	۱۵
در دامان پیامبر	۱۸
غدیر خم	۲۰
شهادت	۲۲
وصیت	۲۳
مخفی بودن قبر	۲۵
دو حکایت	۲۷
امام علی علیه السلام از نگاه اندیشمندان غیرمسلمان	۲۸
نگاهی کوتاه به زندگی خلیفه دوم	۳۲
همکاری ابوبکر و عمر در امر خلافت	۳۶
تندخویی عمر	۳۷
حذف «حی علی خیر العمل» از اذان	۴۳

فصل دوم: جریان‌های سیاسی

جریان‌های سیاسی	۴۹
حفظ اتحاد جامعه اسلامی بعد از رحلت رسول خدا	۵۰
حفظ دین از دانشمندان سایر ادیان با طرح سؤالات چالشی علیه مکتب اسلام	۵۶
حفظ دین از بدعت‌ها	۶۱
الف) تکتف	۶۱
ب) سجده بر هر شیء	۶۲
ج) تراویح	۶۴
بدعت	۶۷
اعتراف علمای اهل سنت در بدعت تراویح	۶۸
تحریم متعه حج	۷۱
تحریم دو متعه از سوی عمر و موضع‌گیری حضرت علی علیه السلام	۷۲
موضع‌گیری بزرگان صحابه در برابر تحریم دو متعه	۷۳

.....	تحریم متعه نساء	۸۰
.....	سخنی با مخالفان	۸۳

فصل سوم: شیوه تعامل امام علی (ع) با خلیفه دوم در جریان‌های سیاسی

.....	مشاوره در اداره امور حکومت	۹۱
.....	الف) تعیین حدود بهره‌وری زمام‌دار و کارگزاران حکومت از بیت‌المال	۹۱
.....	ب) تبیین ممنوعیت صرف جواهرات کعبه برای مخارج اداره حکومت	۹۳
.....	مشاوره در جنگ‌ها	۹۴
.....	مشاوره نظامی در نبرد بیت‌المقدس	۹۴
.....	مشاوره نظامی در نبرد با ساسانیان	۹۶
.....	همکاری حضرت علی (ع) با خلیفه دوم	۹۸
.....	پذیرش ولایت کوفه از سوی عمار یاسر	۹۹
.....	حضور اصحاب و یاران حضرت در جنگ‌ها	۹۹
.....	۱. مالک اشتر در جنگ قادسیه	۹۹
.....	۲. حذیفه الیمان؛ فرمانده سپاه در جنگ نه‌اوند	۱۰۰
.....	۳. عمار یاسر در فتح مصر	۱۰۱
.....	۴. مقداد در فتح دیاربکر	۱۰۱
.....	۵. جریر بن عبدالله بجلي	۱۰۲
.....	پذیرش جانشینی خلیفه توسط حضرت علی (ع)	۱۰۲

فصل چهارم: به عهده گرفتن و انجام امور بر زمین مانده

.....	الف) جمع‌آوری قرآن	۱۰۹
.....	روایات جمع قرآن در زمان رسول خدا	۱۱۷
.....	تعیین مبدأ تاریخ اسلام	۱۲۱
.....	توسعه مسجد الحرام و مسجد النبی	۱۲۲
.....	میانجی‌گری بین خلیفه سوم و مردم خشمگین	۱۲۴

فصل پنجم: همکاری امام علی (ع) با خلیفه دوم در مورد سفرا و هیئت‌های سیاسی

.....	حضور و پاسخ مستقیم حضرت به شبهات و سؤالات چالشی	۱۲۹
.....	نتیجه‌گیری	۱۳۷
.....	کتاب‌نامه	۱۴۳

سخنی با خواننده:

امیرمؤمنان علی علیه السلام شخصیتی است که تمام ابعاد کمالی را که یک انسان می‌تواند واجد آن باشد، کسب کرد و در یک کلام، به اوج تعالی انسانیت رسید؛ شخصیتی بود که جمع بین اضداد نمود. از مهم‌ترین ابعاد بارز شخصیتی آن امام همام، بعد سیاسی شخصیت اوست که بر خلاف تصور افرادی که دارای تفکر سکولار هستند، در عین مرجعیت دینی، دارای زعامت سیاسی و اندیشه‌های ناب در این زمینه بود. هدف امام علی علیه السلام در سیاست و حکومت فراتر از دستیابی به قدرت سیاسی بود و با پای‌بندی عمیق به اصول و ارزش‌های اخلاقی، تنها به اجرای صحیح و پایدار تعلیمات و دستورهای اسلام می‌اندیشید.

علی علیه السلام از زمان رحلت پیامبر صلی الله علیه و آله هنگام شهادتش با جریان‌های مختلفی - که مخالف وی بودند - روبه‌رو بود که به اشکال گوناگون برایش پیش آمد و آن حضرت، بر مبنای تحلیل مکتبی خود در برابر هریک از این جریان‌های روش خاصی را در پیش گرفت و با مخالفان به شکل ویژه‌ای رفتار کرد؛ طوری که برخوردهای آن حضرت در مقاطع مختلف با هم فرق داشت. امام علی علیه السلام

به جهت بیم از هم گسیخته شدن نظم سیاسی مکتب نوپای اسلام، حاضر شد ۲۵ سال سکوت اختیار کند.

عملکرد امام در برابر مخالفان، همیشه تابع مصالح اسلام و حفظ اصول آن بود و همواره مصالح شخصی خود را فدای مصالح اسلام می کرد. وی در برابر اجحاف، اهانت و فشارهای آنان تا آن جا که اصول اسلام مورد تهدید قرار نمی گرفت، شکیبایی می ورزید و با آنان رفتاری مسالمت آمیز داشت؛ سخنان آنان را می شنید و با آنان گفت و گو می کرد و با مخالفان جز به هنگام رویارویی براندازانه، برخورد جدی نمی کرد که آن هم پس از توجیه کامل و احتیاج وافق بوده است.

اصل سیاست علوی در قبال مخالفان، مدارا، پرهیز از خشونت و پرداختن به حل منطقی اختلافات بوده و جنگ، آخرین راهی بود که به ناچار برای خارج کردن عضو بیمار درمان ناپذیری که سایر اعضای جامعه را نیز در معرض بیماری و نابودی قرار داده بود، به کار گرفته می شد.

جایگاه رفیع و شخصیت والای امام علی (ع) در فرهنگ شیعه، نیاز به همیشگی جامعه مسلمین، به ویژه جامعه ما در عصر حاضر، به الگوگیری از روش های سیاست گذاری و حکومت داری امام علی (ع)، ما را بر آن داشت که به بررسی و تبیین مواضع سیاسی ایشان در برابر خلیفه دوم بپردازیم.

در این کتاب، با توجه به ضرورت و هدف طرح موضوع، به مفهوم شناسی «وحدت» پرداخته شده و از تعامل امام علی (ع) با خلیفه دوم برای وحدت اسلامی، با تأکید بر پاسبان و حافظ وحدت بودن حضرت، سخن به میان آمده است.

پرهیز از خشونت و تفرقه و عدم به کارگیری سلاح و تجهیزات نظامی در مقابل خلیفه دوم و درعین حال پرهیز از بی تفاوتی در برابر وقایع مهم و امور مربوط به دستگاه اداره حکومت و به کارگیری شیوه های مسالمت آمیز سازنده و اثرگذار، مسائلی است که در این کتاب به آن توجه شده است. گفتنی است که در دوران خلیفه دوم، افزون بر همکاری و مشورت نظامی امام علی (علیه السلام) در نبرد جسر، جنگ با رومیان و نبرد بیت المقدس و...، پیروان حضرت هم در جنگ ها و مسائل حکومتی با خلیفه همکاری داشته اند.

همچنین استفاده از شیوه های انتقاد سازنده و مقابله با بدعت ها و همکاری در مواردی که از ناحیه دشمنان خطری متوجه دین اسلام و مسلمانان می شده، مشورت دادن در موارد مختلف اعم از مسائل مربوط به جنگ و صلح و حتی امور جزئی و موضوعات مبتلا به مسلمانان - که خلیفه از حل آنان ناتوان بوده - از جمله مواردی است که در سیره آن حضرت در تعامل با خلیفه دوم مشاهده می شود و در این تحقیق، به بحث و بررسی گذاشته شده است.

از این رو می توان گفت که به طور خلاصه، موارد ذیل در سیره و روش حضرت در رفتار با جریان های سیاسی آن عصر، مبنای تعامل و مورد توجه ایشان بوده است:

الف) انتقادهای سازنده؛

ب) همکاری؛

ج) مشاوره.

در این جا لازم است از همه ی کسانی که این جانب را در مسیر نگارش این اثر
مساعدت نمودند، به ویژه استاد ارجمند، حجت الاسلام و المسلمین ربانی و
استاد ارجمند حجت الاسلام و المسلمین محمدعلی خزایی که از راهنمایی های
ایشان بهره ها جستم تقدیر و تشکر نمایم.

مسیب صادقی

www.Ketab.ir